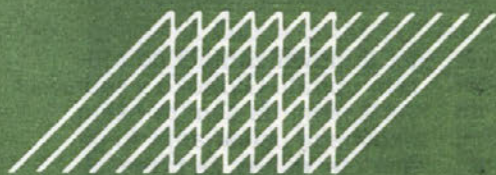
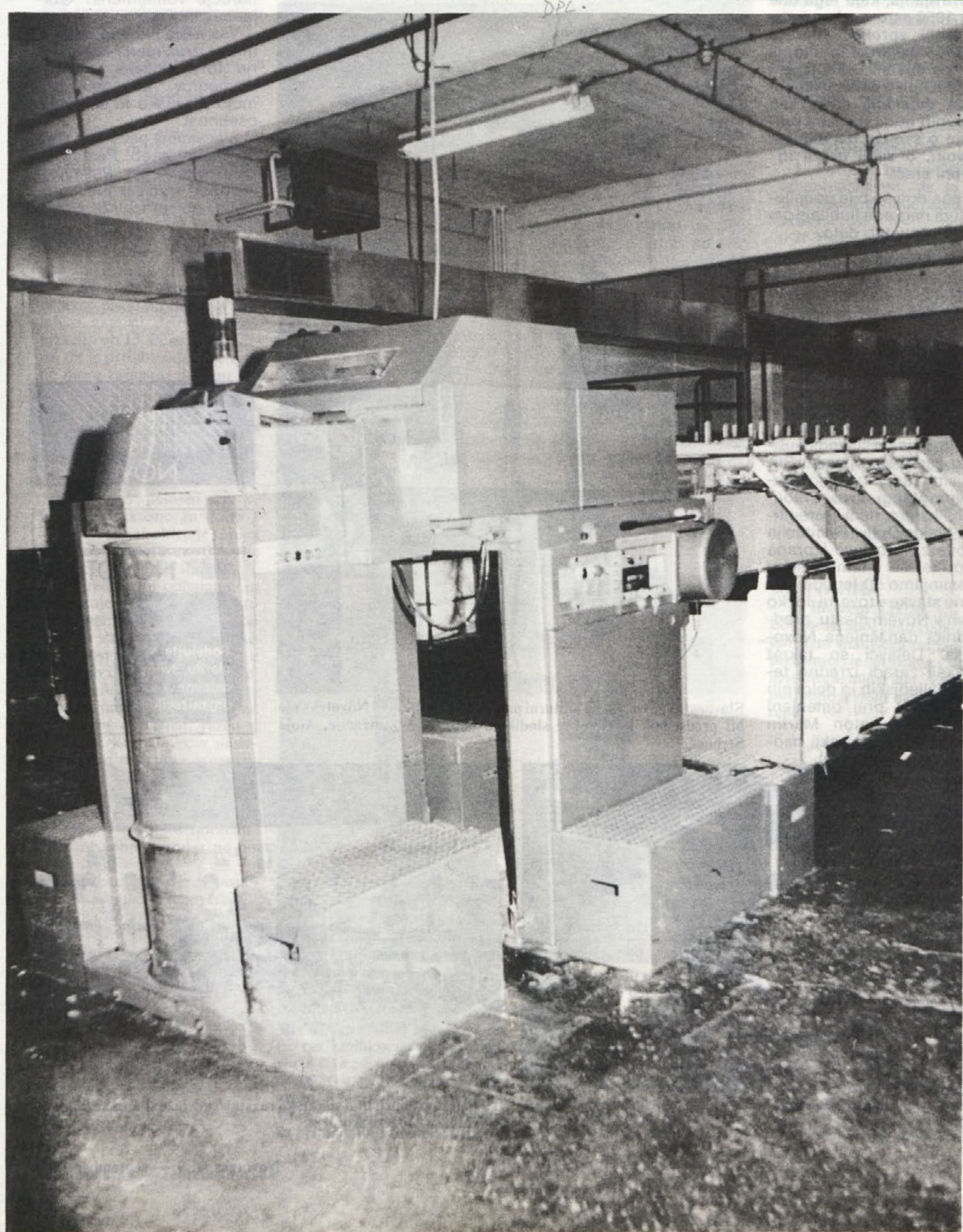


GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO



NOVOTEKS

ŠT. 9 — LETO XII. — SEPTEMBER 1984



Kulturna prireditev v avgustu — mesecu Novoteksa

V četrtek, 30. avgusta, smo praznovali rojstni dan naše delovne organizacije. 15. avgusta leta 1947 je bila namreč ustanovljena naša delovna organizacija, 30. avgusta pa smo praznovali že 34. obletnico dneva samoupravljanja, kajti tega dne leta 1950 smo med prvimi v Sloveniji sprejeli načela samoupravljanja in stopili prvi na širšem Dolenjskem na pot, ko so delavci Novoteksa uresničili davni sen delovnih ljudi, da sami odločajo o svojem nadaljnjem razvoju, o svoji usodi in osebni sreči.

Tega dne so bile podeljene tudi nagrade ljubilantom za tridesetletno delo.

Po končani podelitvi in slavnostnem zasedanju delavskega sveta delovne organizacije je bil za vse delavce Novoteksa pripravljen kratek kulturni program.

Kot že večkrat doslej, smo tudi tega dne v goste povabili partizanski pevski zbor Dušan Jereb iz Novega mesta, ki je na slavnosti ubrano zapel šest pesmi. Slišali smo tudi recitacijo z naslovom Vbogi otrok v faberkah, katero nam je recitala Majda Dular. Recitacija je bila za proslavo izbrana zato, ker se v tem mesecu spominjamo 50-letnice tekstilne stavke v tovarni Jožko Povh v Novem mestu, predhodnici današnjega Novoteksa. Delavci so takrat stavkali zaradi izredno težkih življenjskih in delovnih pogojev. V prej omenjeni pesnitvi je Anton Martin Slomšek, lavantinski nad-

škof, opisal težko delo delavca v prejšnjih časih.

Med drugim smo ob dnevu Novoteksa odprli tudi slikarsko razstavo Jožeta Kotarja, udeleženca slikarske kolonije.

O sebi in o svojem delu je likovni ustvarjalec povedal naslednje: „Včasih se mi zahoče, da naslikam nekaj popolnoma realističnega, morda celo romantičnega. Ne vem zakaj, toda notranja potreba je tako velika, da se

tež duhovni zahtevi ne morem upirati. Globoko v sebi verjamem, da sem ta način likovnega ustvarjanja, ki ga gledate danes, že prerasel, ali pa morda ne? Utrujen od tavanja po izmih sodobnih umetnosti se rad vračam v naročje romantičnih Gorjancev in Krke.

Vse moje likovno delo je, in bo, izraz mene kot slikarja, torej človeka, ter vseh elementov, ki sestavljajo mojo človeško in slikarsko osebnost.”

S pesmima pevskega zbora Dušan Jereb „Pastirc pa pase ovce tri” ter „Pesmijo o svobodi” smo zaključili proslavo ob prazniku Novoteksa.

DARJA



Slavnostni govornik na kulturni prireditvi ob prazniku Novoteksa je bil predsednik konference sindikata delovne organizacije, Alojz Štrbenc.



GLASLO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

Sodelujte v
glasilu svoje
delovne
organizacije!



30. avgusta 1984 so bile jubilejantom podeljene nagrade za 30-letno delo.



Ta dan smo odprli tudi slikarsko razstavo udeležbe slikarske kolonije Novoteksa, Jožeta Kotarja.

Ukrepi, ki smo jih sprejeli ob koncu julija v TO Tkanina z namenom, da bi uredili disciplino pri prihodih in odhodih z dela ter disciplino opravljanja vseh vrst del v TO in ukrepi s področja varčevanja z osnovnim in pomožnim materialom v proizvodnji in režiji:

1. Delovni čas traja 8 ur, in to v izmenah od 6. — 14. ure, od 14. do 22. ure in od 22. do 6. ure.

Dopustno odstopanje od obveznega pričetka (pred pričetkom) in zaključka delovnega časa je 5 minut za vse delavce. Čas prisotnosti na delu od 5.55 se lahko koristi za predčasni odhod z dela ob 13.55 uri. Enako velja za ostali dve izmeni. Fond 5 minut se poravnava dnevno (to pomeni: če delavec pride na delo ob 5.55 lahko zapusti delovno organizacijo ob 13.55. uri. V primeru, da je prišel na delo ob 6.00 ne more zapustiti delovne organizacije pred 14. uro). Obvezen pogoj za predčasni odhod pri delu v izmenah je, da delavec ob odhodu z dela preda delo sodelavcu iz naslednje izmene.

Premakljiv delovni čas se sprejme poskusno za dobo 3 mesecev. (Enak sklep je sprejel tudi delavski svet delovne skupnosti skupnih služb)

2. Predčasno odhajanje in zamujanje na delovno mesto ni dopustno. Za prisotnost na delu se šteje samo dejanska prisotnost na delu in ne v prostorih delovne organizacije.

3. Predčasni odhod z delovnega mesta zaradi prevoza domov ni dopusten, razen v primerih, ko delavec v naslednji uri in pol nima organiziranega prevoza domov. V takem primeru je delavec dolžan manjkajoči delovni čas nadoknaditi v tekočem obračunskem obdobju, vendar ne po lastni izbiri.

4. Kuhanje kave je po pisarnah in obratih prepovedano, zato ima dopoldanska izmena možnost kupiti kavo od 6.30 — 7.30, poleg tega pa se kava lahko dobi v menzi ob času malice. Nočna izmena dobi ob malici kavo zastoj.

5. Za odžejanje delimo v vseh obratih grenko kavo ali čaj zastoj (poskrbijo vodje enot po dogovoru z vodjo obrata družbene prehrane).

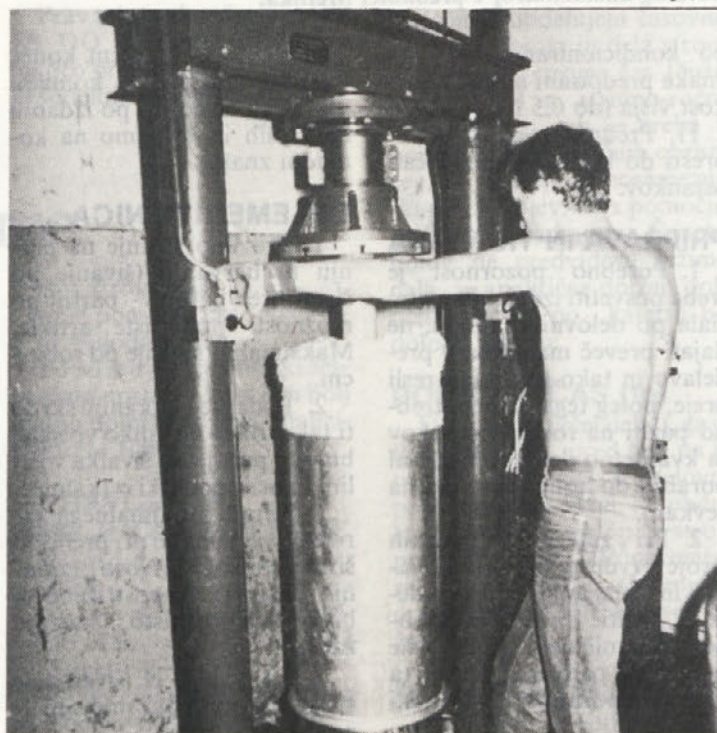
6. Zadrževanje v garderobah ni dovoljeno.

7. Kajenje je dovoljeno samo na za to določenih mestih (kadilnicah). Kajenje ni dovoljeno niti na dvorišču niti na hodnikih.

8. Odhod in prihod z malice je dovoljen samo po veljavnem razporedu. Izjema so lahko samo delavci, ki delajo na delih in nalogah, kjer se stroji ne zaustavljajo ob času malice.

9. Ves delovni čas je potrebno prebiti na delovnem mestu. Odsotnost iz delovnega mesta mora odobriti (ali biti v tem obveščen) neposredni predpostavljeni. Neupravičena odsotnost z delovnega mesta se smatra za odsotnost z dela, zato se uvede disciplinski ali odškodninski postopek in uporabi merila za kvaliteto dela.

1. konvertirnica 0,3% PES kabla ali 2 t	70 milijonov
2. predilnica — izboljšati Rdm za 0,9% ali 2 t	130 milijonov
3. priprava in tkalnica za 2,5% ali 14 t	1 milijarda
4. apretura najmanj 15 cm pri kom ali 4.000 m z zmanjševanjem prebarvanja še skupaj	180 milijonov 20 milijonov 1.400 milijonov starih dinarjev



Zadnja pridobitev konvertirnice je priprava poliestrskega česanca za barvanje v navitkih, imenovanih bumps. Za to operacijo potrebujemo dva stroja, in sicer: raztezalko (slika na naslovni strani) in stiskalnico (slika zgoraj).

Na raztezalki se dokončno razvlaknijo sprejeti snopi iz konvertirja in trak postane bolj enakomeren, kar je pogoj za nadaljnjo kvaliteto in enakomernost preje. Ta trak se nato na stiskalnici stisne in zveže. S tem dobimo navitke, imenovane bumps. Prednosti tega navitka pred običajno bobino se pokažejo že pri barvanju, posebno pa še pri nadaljnji predelavi (na lisezi in prvih fazah v predilnici).

10. 5 minut manjkajočega časa (in manj) v enem mesecu se ne odbija (se tolerira).

11. Za izvajanje teh ukrepov je odgovoren neposredni predpostavljeni. Neizvajanje tega pa prav tako pomeni disciplinski prekršek.

12. Uvajanje nove tehnologije ali nove recepture ali novega postopka dela je dolžan opraviti tehnolog ali vodja oddelka ali DE v prisotnosti vodje izmene in delavca, ki to delo dalje tudi opravlja.

13. Disciplinska komisija naj poostri kriterije pri obravnavi kršitev.

Varčevalni ukrepi

Strokovni in vodilni delavci TO Tkanina so ocenili, da je možno z ukrepi, ki jih predlagajo samoupravnim enotam, privarčevati v drugi polovici leta sledeče osnovne surovine:

Da bi omenjeno varčevanje bilo tudi doseženo ter da bi zaživel skrb za ravnanje z materiali, je bilo predlagano, da se polovica od dejansko doseženega efekta varčevalnih ukrepov nameni za osebne dohodke za izplačilo ob periodičnih kvartalnih obračunih. V SE oziroma v DE in v oddelkih je potrebno uvesti ustrezne evidence, da bo možno ugotavljanje doseženih rezultatov.

Za posamezne samoupravne enote, delovne enote in oddelke veljajo naslednji ukrepi:

KONVERTIRNICA

1. Pazljiva manipulacija z balami poliestra, da se prepreči nepotrebn odpadki materiala.

2. Vozle na konvertiranju zmanjšati na najmanjšo možno dolžino.

3. Preučiti možnost predelave materiala in vozlov.

4. Poostri disciplino prisotnosti delavcev pri strojih.

5. Izboljšati vzdrževanje strojev, posebno paziti na pravilno nastavitve nove raztezalke SN - po plati odsevanja.

6. Pregledati vse poškodovane bale in odstraniti vse tujke, da ne pride do poškodovanja nožev.

7. Sproti opozarjati proizvajalce poliestra na slabo kvaliteto posameznih pošiljk.

BARVARNA

1. Bistveni faktor za čim boljšo izrabo materiala in s tem čim manjšega odpadka v predilnici je dobra kvaliteta liziranega materiala. Za to je potrebno izvršiti naslednje ukrepe:

na barvanju in tiskanju

— uvajanje vseh novih tehnologij se mora izvršiti praktično na aparatih za barvanje in ob prisotnosti vodje obrata, tehnologa, vodje izmene in barvanja,

— za vse manj primerne recepture oziroma „težke barve“ je potrebno iskati nove možnosti za kvalitetnejše barvanje,

— zahtevati dosledno izvajanje poteka barvanja, tako pri ročnem barvanju, kot pri kontroli avtomatskega barvanja,

— dosledno izvajati vse dogovorjene kontrole s strani strokovnega kadra,

— z boljšim vzdrževanjem zagotoviti brezhibno delo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

nje barvnih aparatov in avtomatike,

- na tiskanju uporabljati samo primerne česance ter manj primerne predhodno lizirati,

- zagotoviti vse potrebne kemikalije in dosledno kontrolirati pripravo tiskarske paste,
- pri previjanju volne za barvanje je treba delati take vozle, ki čim manj motijo pri nadaljnji predelavi,

- stalno je treba spremljati razvoj tehnologije barvanja, barv in pomožnih sredstev ter jih uvajati v proizvodnjo;

na liziranju

- zaostri prisotnost delavcev pri stroju,

- dosledno kontrolirati izvajanje tehnoloških predpisov o dodajanju pralnih sredstev, avirirnih sredstev in temperature tako pranja kot sušenja,

- posebno je potrebno paziti na vlago posušene volne,
- prepovedano je vezanje trakov,

- ostanke je potrebno zmanjšati na najmanjšo možno količino,

- pri menjavi partije oziroma svetlih barvah je potrebno temeljito očistiti stroj zaradi tujih vlaken,

- izboljšati vzdrževanje stroja.

2. Količino prebarvanega materiala je potrebno zmanjšati.

3. Potrebno je skrbeti za čim boljše zalaganje liseze in s tem zmanjšati porabo energije.

4. Potrebno je uporabiti odpadno toplo vodo iz barvanja.

PREDILNICA

1. Zaostri prisotnost delavcev pri strojih.

2. Izboljšati vzdrževanje strojev.

3. Dosledno predelati vse ostanke, ki se dajo predelati.

4. Zmanjšati ekartman na česanju pri partijah, kjer je to možno.

5. Zmanjšati ostanke pneumafile z boljšo kvaliteto pripravljenega materiala in z boljšim delom predic.

6. Ostanke predpreje standardnih barv predelati v naslednjih partijah.

7. Dosledno kontrolirati prispele material iz barvarne in mu prilagoditi dodatno aviriranje.

8. Vse slabe partije reportirati v barvarno.

9. Dosledno kontrolirati pravilnost nastavitve pri zalaganju novih partij na vseh strojih.

10. Na predilnih strojih nastaviti številko preje tako, da



Barmag sukalni stroj v predilnici Metlika.

bo kondicionirana številka enaka predpisani ali za malenkost višja (do 0,5 Nm).

11. Predprejo je treba izprestati do konca in ne puščati ostankov.

PRIPRAVA IN TKALNICA

1. Posebno pozornost je treba posvetiti izdajanju materiala po delovnih nalogih, ne dajati preveč materiala v predelavo in tako ustvarjati resli preje, poleg tega pa je potrebno paziti na format navitkov in kvalitetno delo ter material porabiti do konca (ostanki na cevkah).

2. Pri zalaganju tkalskih strojev (vdevanju, privezovanju in zalaganju) morajo delavci paziti, da po nepotrebnem ne uničujejo osnove (ne zamažejo) oziroma, da za ta namen uporabijo čim manj osnove.

3. Kontrola in vodje izmen ter vzdrževalci morajo spremljati kvaliteto dela tkanine in teže vsakega komada surove tkanine ter ob komadnih znakih ob odstopanjih od predpisane teže menjati gostoto votka.

4. Komadni znaki naj bodo zatkani v izmeri 35 cm in sicer

20 cm začetek, 10 cm konec komada. Pisanje o komadu mora biti izvedeno po izdanih navodilih in to samo na komadni znak.

OPLEMENITILNICA

1. Pravilno šivanje na pranju in barvanju (šivanje po širini brez gub). V partiji po možnosti prati iste artikle. Maksimalno šivanje od roba 4 cm.

2. Podatke na tkanini skriti tako, da se bo lahko vpisala barvna partija ali šivalka v isti liniji kot so podatki iz tkalnice.

3. Zaradi minimalnega striženja od roba se pri prehodu šiva uporablja zavora (zmanjša hitrost). Nepostriženo je lahko samo tisto, kar je zatkano.

4. Komadi iz II. šivanja se šivajo na striženju maksimalno 4 cm od roba.

5. Številke se pri dekatiranju ne smejo odrezati.

6. Pregledovalka označi za rezanje točno pri zatkanem robu.

7. Na adjustiranju se reže točno po označbi pregledovalke.

8. Zmanjšati % vrnjenih komadov iz pregleda po suše-

nju in iz končnega pregleda od 6% na 4%. Zato je potrebno:

- poostri pregled po šivanju,

- čistiti stroje po programu,

- nenehno kontrolirati ali se dela po predpisanem tehnološkem postopku (vodja izmene),

- paziti, da se komadi ne umažejo — priprava pri pranju,

- kontrolirati sušenje težjih belih komadov,

- paziti pri uravnavanju votka na likanju,

- sušiti in termofiksirati na pravilni širini,

- poostri pregled pred striženjem,

- vrnjene komade sproti popravljati.

9. Vsak dan spremljati in analizirati slabo kvaliteto ter sproti dajati ustrezna navodila (tehnolog).

10. Pravilno zlagati komade

- valjkanje: po artiklih

- barvanje: po artiklih

- pranje: pramensko, širinsko

11. Obvezno zagotoviti, da listek spremlja komad. Odgovoren je vodja izmene.

12. Zmanjšati prebarvanje na 300 kg.

13. Maksimalno izkoristiti možnost bonifikacije (zmanjšati število ostankov).

14. Nabaviti nov šivalni stroj.

15. Z vsemi ukrepi je potrebno seznaniti delavce po sindikalnih skupinah.

IVS

Na področju varčevanja se IVS vključuje predvsem z varčevanjem energije in bo skrbela, da bo v letošnjem letu uredila ali zamenjala:

- 1. zamenjala kondenzne lonce,

- 2. izolirala parovode in toplotovode,

- 3. ogrevanje sanitarne vode s kondenzatorjem

- 4. racionalno ogrevanje prostorov,

- 5. izboljšala organizacijo dela.

Podobne ukrepe kot v TO Tkanina so sprejeli tudi v TO Predilnica Metlika. Delavski svet delovne organizacije pa je na svojem 3. zasedanju sprejel sklep, da morajo ukrepe, prilagojene ukrepom metražnega dela proizvodnje, sprejeti tudi konfekcije in delovna skupnost skupnih služb in to do naslednjega zasedanja delavskega sveta delovne organizacije.

ANICA

O delu konference sindikata

Delo konference sindikata je določeno s poslovníkom, s 46. členom statuta Zveze sindikatov Slovenije o organizaciji in z delovanjem konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov DO Novoteks, ki jo sestavljajo delegati osnovnih organizacij: OO ZS Predilnica Metlika, Proizvodnja preje, Proizvodnja tkanin, Konfekcija I Novo mesto, Konfekcija II Vinica, Konfekcija III Trebinje, Trgovina in DSSS.

Svoje programe, nosilce in roke predvidi konferenca v letnem planu dela in pri tem vedno izhaja iz interesov delavcev, ki se vanjo povezujejo, upošteva pa tudi širše interese, kot so opredeljeni v ustavi in dokumentih kongresov Zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije. Program dela konference OO ZS DO Novoteks temelji na stališčih in usmeritvah 3. konference ZSS in 10. kongresa ZSS. Poseben poudarek je dan reševanju aktualne družbene problematike, pri čemer so upoštevane tudi programske usmeritve OO ZS TO v naši DO. Sprejeli smo dovolj usmeritev za uresničevanje programa, med drugim tudi pravilno delo z ljudmi. Naloge, ki jih je sprejela konferenca so: krepitev samoupravnih, družbenoekonomskih in družbenopolitičnih od-

nosov uveljavljanje sistema družbenega planiranja, uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije, uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela, reševanje stanovanjske problematike, inventivna dejavnost, informiranje in izobraževanje, zaposlovanje in kadrovska politika, varstvo žena, mladoletnih in invalidov ter humanizacija dela, osebni in družbeni standard naših delavcev ter delo SLO in DS. V tem smislu si bomo prizadevali k še aktivnejšemu delovanju sindikalnih skupin, samoupravnih skupin in delgov. Na svojih dosedanjih sestankih konference so bili dogovori o pripravi na volitve v samoupravne organe, ki so bile 11. marca 1984 o pripravi na referendum v DO ter o spremembah samoupravnih splošnih aktov, ki opredeljujejo minulo delo oziroma o dopolnitvah aktov invalidsko-pokojninskega zavarovanja ter stanovanjske politike, ki so bile 17. maja 1984. V to sodijo tudi priprave na občinski referendum za ponovni samoprispevek za izgradnjo osnovnošolskega prostora.

Prav tako se konferenca OO ZS DO Novoteks ukvarja s tekočo problematiko podjetja in sodeluje na vseh sejah DPO.

JELICA

Elementi norme

Medtem, ko večina analitikov časa le približno določa normo, jo drugi snemajo s kronometrom in tako odčitani čas vpisujejo v delovni list — snemalni čas prikazujejo kot normo. Koliko napak izhaja iz takega določanja norme je najbolj očitno iz tega, koliko je list obračunan s presežkom in koliko pritožb smo dobili pri „ozki“ normi. Realnih norm po odštevanju od nerealnih je zelo malo. Takšnega stanja niso ustvarili analitiki časa — „normirci“, ker se od njih pravzaprav to ne zahteva. Izvedeti so želeli, kaj je realna norma. Do pred kratkim za to področje tehnike ni bilo literature, iz katere bi se lahko kaj več izvedelo.

Če pustimo to vprašanje teoretikov ter pogledamo sestavne elemente norme, so to:

TPz = pripravljalo zaključni čas

ts = strojni čas

tp = pomožni čas

td = dodatni čas

To so štirje elementi, ki sestavljajo normo. Da bi čim bolj realno določili normo, analizirajmo te elemente:

PIPRAVLJALNO ZAKLJUČNI ČAS (Tpz)

a) pripravljalo čas Tp sestavlja:

— prevzemanje in proučevanje delovne in tehnološke dokumentacije,

— prevzemanje materiala za obdelavo,

— prevzemanje pomožnega materiala (orodja za delo),

— postavljanje zgoraj imenovanega orodja k stroju za delo,

— pripravljalo delovnega mesta za začetek dela,

— obdelava prvega komada in kontrola ter

— urejanje stroja po obdel-

lavi prvega komada,

b. zaključni čas (Tz)

— oddajanje delov in dokumentacije po končani seriji,

— odstranjevanje orodja s stroja,

— oddajanje orodja v skladišče ali drugo določeno mesto ter

— pospravljanje delovnega mesta po končani seriji.

Kakšen je kateri od zgoraj omenjenih elementov je odvisno od organizacije proizvodnje. Pripravljalno-zaključni časi ne morejo odgovorjati za vsa podjetja, ker ima vsako podjetje svoje specifičnosti. Tako imenovani čas ne vpliva s svojo časovno vrednoto na različno serije in obratno. Ta čas je potreben enako za 5 kosov v seriji kot pa tudi za 5000 kosov, ko pa je serija večja je cena proizvoda manjša. Čeprav TPz vpliva na vrednost enote proizvoda, se čas ne določa po kosu ampak se predpiše operaciji v seriji.

STROJNI ČAS (Ts)

Strojni čas ali tehnološki čas je lahko:

— strojni čas — čista avtomatika stroja,

— strojno-ročni čas — delo stroja in delavca ter

— ročni čas — delo delavca.

Te čase je treba posebej obdelati z ozirom na to, da prirobniki obdelujejo časovne vrednosti stroja in dela stroja — delavce, strojni čas (čista avtomatika) in strojno-ročni čas. Določati jih je treba s pomočjo matematičnih obrazcev, ki so dani za posamezne skupine strojev, ali s pomočjo priloženih diagramov. Če tehnolog ne predvideva režime dela, je analitičar dolžan določiti režime, po katerih bo določil normo.

POMOŽNI ČAS (tp)

Da bi stroj začel delati, ga je treba vključiti, pred tem pa je treba vključiti v delovni proces tudi material. Po obdelavi je treba izklopiti stroj, prekontrolirati delo na materialu in ga odložiti. Omenjene operacije se štejejo kot pomožni čas (tp).

DODATNI ČAS (td)

Ponavadi analitiki časa s kronometrom snemajo ts in tp čase ter vrednost vpisujejo kot normo. Analitiki so merili samo čas izdelave Ti, organizacijskih in drugih izgub, ki nastanejo pri izdelavi, pa analitiki časa niso upoštevali v normo. V tem primeru so pritožbe na normo neizogibne, kontrolor kvalitete proizvod-

nje in terminerji pa so pogosto kritizirani kot slabi načrtovalci.

Sedaj pogledajmo, kateri elementi tvorijo td čas, s katerimi analitiki časa „kaznujejo“ delavce.

A) DODATNI ČAS (tn)

Dodatni čas je neodvisen od procesa organizacije proizvodnje. Sestavljajo ga naslednji elementi:

a) pospravljanje delovnega mesta vsak dan med delom,

b) pospravljanje materiala, ki je v obdelavi,

c) pospravljanje delovnega mesta proti koncu delovnega časa,

d) pospravljanje materiala proti koncu delovnega časa,

e) zamenjava izrabljenega orodja med delom,

f) fiziološke potrebe,

g) službeni razgovori,

h) okvara stroja (okvare med obratovanjem stroja),

i) čakanje zaradi kontrole kvalitete,

j) oddajanje podatkov in vpis v delovno dokumentacijo,

k) priprava in zamenjava orodja za delo in

l) ostale potrebe

B) DODATEN ČAS NA UTRUJENOST (Kn)

Delavec ni zmožen delati 8 ur brez počitka. Bolj je delo težko, monotono, ozračje onesnaženo, svetloba neusmerjena, in temperatura nepravilna, težje je. Kako je delavcu potrebno dati čas za počitek, določajo službe zaščite pri delu. Sodelovanje službe za študij časa s službo zaščite pri delu o teh vprašanjih je neizogibno, saj mora imeti služba zaščite pri delu vpogled na vsako delovno mesto, in na podlagi tega lahko predpiše čas za odih, trajanje dodika in kdaj se to začne in konča. Kar se tiče določanja dodatnega časa na utrujenost Kn, se priporoča tabela I., ki se v praksi že uporablja in popolnoma odgovarja.

Glej tabelo!

Tabela vsebuje časovne vrednosti izražene v % z ozirom na težavnost dela v kp in na skupen čas trajanja operacije, ki je razdeljena na ročni in strojni čas. Ko je daljši čas strojnega dela na eni operaciji ima delavec več časa za odih in je tudi Kn manjši. Dodatni čas je sestavljen iz dodatnega časa (tn) in dodatnega časa na utrujenost (Kn), to je $td = tn + Kn$.

(Nadaljevanje na 6. strani)

DODATEN ČAS NA UTRUENOST (Kn) S OZIROM NA TEŽINO DELA IN ČAS TRAJANJA OPERACIJE										
TRAJANJE OPERACIJE MINUTA			TEŽINA DELA							
SKUPNO	ROČNO	STROJNO	Preko 50 kp	50 40	40 30	30 20	20 15	15 10	10 5	5 0
1	0,75	0,25	10	8	7	6	5	4	3	2
2	1,50	0,50	12	10	8	7	6	5	4	3
3	2,50	0,50	14	12	10	9	8	7	6	5
4	3,50	0,50	15	13	11	10	9	8	7	6
5	4,50	0,50	18	16	15	14	13	12	11	10
6	5,50	0,50	20	20	19	18	18	18	17	16
7	6,50	0,50	22	20	20	19	18	17	15	14
8	7,50	0,50	25	24	23	22	21	20	19	18
9	8,50	0,50	26	25	24	23	22	21	20	19
10	9,50	0,50	28	26	25	24	23	23	22	22

Na koncu pogledimo sestavljenost norme: $T_o = t_s + t_p + t_d$
Primer, kako je norma izračunana:

- priprava materiala in odlaganje = 0,51 (dec. min)
- priprava materiala = 0,12 (dec. min)
- vključevanje stroja, obdelava materiala, izključevanje stroja = 0,41 (dec. min)
- čiščenje orodja = 0,19 (dec. min)
- kontroliranje izdelanega materiala = 0,10 (dec. min)
- skupni čas t_p = 1,33 (dec. min.)

Čas izdelave enote proizvoda je: $T_i = t_s + t_p = 7,35 + 1,33 = 8,68$

Če hočemo izračunati normo za izdelavo enote proizvoda, je treba času izdelave (T_i) dodati dodaten čas (t_d).

Če vzamemo, da je $t_n = 12\%$ koeficient utrujenosti; recimo $k_n = 0$ z ozirom na težo od 6 kp, t_s skupno 9 min in znaša 0, ker ima delavec dovolj časa za oddih. Čas dela stroja je:

$$t_d = t_n + k_n = 12\% + 0\% = 12\%, \text{ a}$$

$$\text{NORMA } T_o = T_i + t_d = 8,68 + 12\%$$

$$8,68 \times 0,12 = 1,04$$

$$T_o = 8,68 + 1,04 = 9,72 \text{ (decimalnih minut)}$$

Vodja oddelka za študij dela in norme
KATICA ZUANOVIC inž.



Repeco predilniki v predilnici Metlika.

Tekoča problematika v Oplemenitilnici

Tako kot v ostalih enotah se pojavljajo določeni problemi pri proizvodnji tkanin tudi v naši samoupravni enoti. Take probleme skušamo tekoče ugotavljati, analizirati in na osnovi tega sprejemati ustrezne ukrepe. Nekatere ukrepe smo tudi uvrstili v program varčevalnih ukrepov in poostitve discipline, ki ga je 24. 7. 1984 sprejel delavski svet tozda Tkanina.

Probleme lahko razvrstimo v več skupin, in sicer:

- organizacijske,
- kapacitetne,
- proizvodne,
- disciplinske,
- ostale.

Dejstvo je, da organizacijski model odgovarja potrebam proizvodnje v naši enoti, mogoče bi se ga dalo dopolniti oz. spremeniti v šivalnici. Pri tem pa je dostikrat zaznati slabosti v izvajanju, na nekaterih delih se pojavlja pomanjkanje delovne sile. Ta problem bomo rešili z zaposlitvijo novih delavcev. Včasih se dela tudi premalo plansko, npr. barvalni aparati so stali zaradi nepravilno pripravljenih (opravnih) kosov; nadure se delajo tudi zaradi tega, ker je istočasno na isti fazi več delavcev na letnem dopustu, zastoji so na določenih fazah tudi zaradi tega, ker je premalo prisotna kombinatorika itd.

V zadnjem času lahko rečem, da je vpliv subjektivnih slabosti manjši.

Pojavlja oz. obstaja pa še problem predajanja izmen. Zadovoljivo to poteka med vodji izmen, slabo pa med delavci na stroju. To je sicer povezano z odhodom z delovnega mesta. Ni sprejemljivo, da

na nekaterih fazah stroj predčasno ustavijo (npr. fiksiranje, sušenje itd.), tako tudi ni možna predaja na delovnem mestu. Temu problemu bodo morali vodje izmen posvetiti več pozornosti, kajti dela se od 14. do 22. oz. 6. ure, stroji pa se ustavijo včasih že 30 minut prej.

Kapacitetne probleme lahko razdelimo na dve skupini:

- premajhna kapaciteta na strojih, ki jih imamo,
- nimamo določenih strojev.

V prvo skupino spadajo barvalni stroj in valjkanje. Kapacitete pri barvanju bomo rešili tako, da bomo uvedli 4 izmene (delavski svet tozda je že sprejel sklep) in da iščemo kapacitete tudi pri drugih DO (v primeru večjih naročil). Pri valjkanju pa smo situacijo rešili z uslugami pri drugih DO, od konca julija dalje pa imamo v pogonu novo valjko, tako da imamo za sedaj dovolj kapacitet (če bodo naročila enaka julijskim).

V drugo skupino pa spada kosmatenje pletenin, ki ga izvajamo v Tekstilani Kočevje. Pri tem nastaja dodatni strošek za prevoz, vendar če gledamo iz aspekta modnosti teh pletenin, je opravičljiv.

V mesecih od junija do avgusta smo presegli plan proizvodnje za 4,3 do 6,2%, pri planu kvalitete pa smo bili vedno pod normativom — največ 1,36% slabe kvalitete. Vendar kljub temu obstajajo določeni problemi, ki jih lahko razdelimo na zunanje in notranje.

Zunanji problemi so tisti, ki



jih povzročajo ostale enote. Dejstvo je, da je določen odstotek slabe kvalitete iz ostalih enot normalen, vendar so obdobja, npr. julij, začetek avgusta, ko je te slabe kvalitete (nopi, tuja vlakna, madeži, luknje, pretrgi itd.) preveliko in zaradi tega pride do zastoj v šivalnici in v apreturi.

Juljski problem smo rešili z ustrezno stimulacijo šivalke, avgustovski pa z enotno akcijo šivalke (večina šivalke je delala nadure), tako da ni prišlo do bistvenega zastaja v apreturi. Letna zaloga med tkalnico in šivalnico bi morala biti blizu 200 kosov, kar bi bilo tudi iz finančnega vidika boljše. Naj navedem podatek, da je bila zaloga v avgustu že 550 kosov. Pogoji za normalno zalogo pa je tudi kvalitetnejše delo vseh medfaznih kontrol in hitrejše odpravljanje napak.

Pri odpravljanju notranjih napak oz. problemov na področju kvalitete smo predvideli varčevalne ukrepe. Če na kratko ocenim realizacijo letih, pridemo do takihle zaključkov:

- odstotek vrnjenih kosov je nekako v okvirih planiranega,
- vsi se še ne držijo „režima“ pisanja na kos, šivanja in pravičnega rezanja krajkov,
- vrnjeni kosi se zadovoljivo pravočasno popravljajo,
- kosni listki pretežno ne spremljajo kosov,
- odstotek slabe kvalitete je pod normativom.

Kljub temu imamo v zadnjem času preveč zapranih, raztrganih (novi sušilec) in zamazanih kosov. Zato je potrebno, da tehnolog in vodje izmen posvetijo še več pozornosti stalnosti kvalitete, nadzoru tehnologije in izvajanju del ter na tak način prispevajo

k zmanjšanju odstotka slabe kvalitete. To pa lahko dosežemo, če bodo nenehno prisotni v proizvodnji oz. obratu. Zaposleni pa morajo delati po predpisih o delu, paziti, da kosa ne umažejo, pravilno in kvalitetno očistijo stroj ter zagotovijo, da bodo šli kosni listki s kosi.

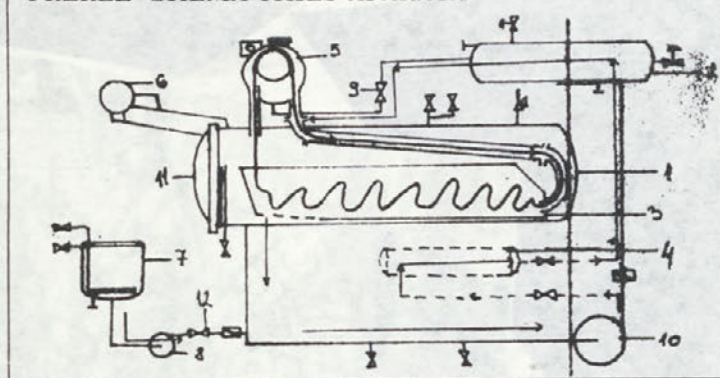
Pri analizi izvajanja disciplinskih ukrepov lahko ugotovimo, da so še preveč prisotni odhajanje z delovnega mesta, zadrževanje v garderobah, kajenje na prepovedanih mestih in predčasni odhodi z delovnega mesta. Če pa to primerjam s predhodnim obdobjem, pa lahko rečemo, da je narejen določen napredek. Neposredni predpostavljeni bodo morali nadaljevati z ukrepi, tako da bodo zagotovili izvajanje sklepov delavskega sveta.

Med ostalimi problemi želimo opozoriti na izgled enote. S to akcijo smo začeli v juniju, vendar s stanjem ne smemo biti zadovoljni. Potrebno je, da vsakemu zaposlenemu pride v kri, da morajo biti vozički poravnani, da je potrebno vsak dan počistiti okoli stroja, da so kosi v boksih pravilno zloženi, da vozički niso obloženi v raznimi kosi, da so transportne poti prazne itd. Kajti vedeti moramo, da so tudi urejenost, red in čistoča enote elementi, ki prispevajo k boljši kvaliteti in organiziranosti.

Ob zaključku naj dodam, da nisem navedel vseh problemov, vendar če bi navedene odpravili oz. njihov pomen zmanjšali, bi se to gotovo poznalo v večji produktivnosti in kot posledici te v večjem osebnem dohodku. To pa je tudi naš skupni cilj.

MARJAN SOMRAK

PREREZ SHEMA THIES APARATA



1. ohišje
2. grelec
3. korito
4. filter
5. vitlo - hašpla
6. vitlo za praznjenje
7. kotliček za barvo in kemikali
8. črpalka

9. ventil za regulacijo hitrosti
10. glavna flotna črpalka
11. pokrov aparata
12. ventil za cirkulacijo flote — Aparat je narejen iz nerjavečega atmosfere (HT), premika se tkal. Flotno razmerje je 1 : 15, kar pomeni pride 15 l barvne flote.

thies aparata, s katerima barvamo naše standardne mešanice volna-poliester (45% volne — 55% poliestra in 71% poliestra — 29% volne).

V zadnjem času, ker trg to zahteva barvamo s thiesiloma, mešanice poliestra-celuloza in poliestra-bombaž v različnih odstotkovnih razmerjih. Mesечно pobarvamo vsega skupaj 80.000 do 110.000 m blaga.

BARVANJE MEŠANICE VOLNA-POLIESTER

Za barvanje mešanic volna-poliester uporabljamo švicarska barvila forosin (Sandoz). To so mešanice disperznih barvil za poliesterski del ter kislih oziroma metal kompleksnih za volneni del tkanine. Pri barvanju pa niso dovolj samo barvila, ampak je tu še kup pomožnih sredstev, ki jih bom naštevala in na kratko opisala njihovo vlogo pri barvanju:

— ANTIMUSOL SF — antipenilec,

— LYOCOL WP-N — dispergator,

— CH_3COOH — za PH barvne flote 5,5,

— $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ — pufer za PH (stabilizator),

— CHEMOCARRIER JET-N dodajamo v barvno kopel, zato da napne poliestra, s tem se povečajo odprtine v vlaknu in barva lažje prodira v notranjost vlakna.

Pri vseh težjih artiklih in občutljivih vezavah dodajamo v barvno kopel še sredstvo proti lomom — rucolin. Pri vseh temnih niansah na koncu barvanja sledi reduktivno pranje, s katerim odstranimo vso površinsko barvo, katera se kemijsko ni vezala na vlakno. S tem dosežemo boljšo obstojnost na pranje, drgnjenje, znoj in kemijsko čiščenje.

Kosno barvanje tkanin in pletenin v apreturi

Beseda apretura izhaja iz grške besede aparare, kar pomeni nekaj oplemenititi. To-rej v oplemenitilnici blago oplemenitimo — dajemo mu lepši videz, otip, lesk itd.

Ena od važnih faz v oplemenitilnici je tudi kosovno barvanje tkanin in pletenin. V ta namen sta nameščena dva thies aparata pa krantz in hašpla.

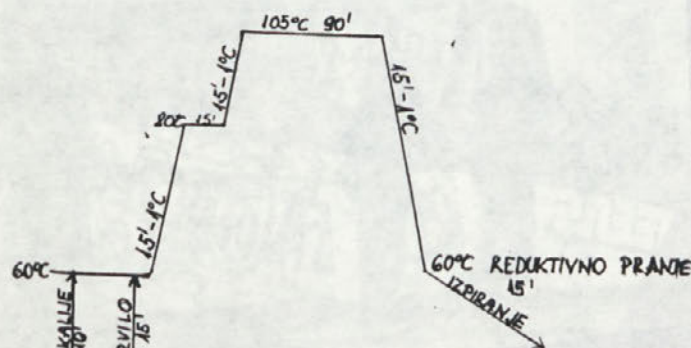
Hašpla je zelo enostaven stroj, to je zaprta kad z mehan-

skim vrtečim se valjem, hašplo, katero uporabljamo za pranje tkanin, v manjši meri pa za barvanje čiste volne in barvanje mešanice poliamida — malona in lycra (tkanina za smučarske hlače).

S krantz apratom (overflow) smo barvali pletenine iz čistega poliestra, ker pa te niso več v modi, ni naročil in z njim peremo pletenine.

V stalnem obratovanju, tudi ob sobotah in nedeljah, pa sta

diagram barvanja



MODNA REVIIJA

Pred trgovino Julija je bila v soboto, 8. septembra 1984, modna revija tovarne Novoteks. Revijo je pripravila Novoteksova kreatorka Jana Jovič.

Namen je bil, da se obiskovalcem prikažejo oblačila, ki so aktualna za letošnjo jesensko-zimsko sezono.

Sodelovalo je tudi več slovenskih proizvajalcev, iz Laboda, Mure, Univerzala, Lisce, Peka, Krke s kozmetiko, Polzele ter še nekaj drugih.

Program kolekcije je bil prikazan od otroških modelov, ženskih oblačil, moških hlač, moških in ženskih jakn ter vsem znani teens program za mladostnike. Za dopolnitev zgornjih oblačil sta poskrbeli tovarna Almira in Rašica s pleteninami, katere se lepo ujemajo z Novoteksovo kolekcijo.

Prikazane modele je že mogoče kupiti v trgovini Julija, razen nekaterih, ki bodo v prodaji v naslednjih mesecih.

Obiskovalci so imeli prijeten pogled na oder, od koder so se modeli menjavali in ustvarjali sliko modernega, športnega, svečanega in stila mladih. S pojasnili je gledalec dobil zaokroženo celoto prikazanega pa tudi nekaj informacij, kje je modele možno kupiti.

V veliki meri je trgovina Julija prikazano ponudila kupcem po končani reviji, izbira je bila pestra. Bil je velik odziv obiskovalcev, kar pomeni dobro pripravljeno revijo in reklamo za tovarno Novoteks ter njeno kolekcijo.

Odločilni „NE“ pred petdesetimi leti

Ob jubileju stavke delavk v Povhovi tovarni perila v Novem mestu, ki pomeni prelomnico v boju delavskega razreda za svoje pravice na Dolenjskem

29. septembra bo na stavbi nekdanje Povhove tovarne perila, sedanjem Novolesovem Salonu pohištva na Cesti komandanta Staneta, spominska slovesnost z odkritjem plošče ob 50-letnici največje delavske stavke v Novem mestu. 20. septembra 1934 so vse takrat v tej stavbi zaposlene šivilje — bilo jih je 26 — iz protesta proti znižanju mezde, ustavile stroje in v pet dni trajajoči stavki dosegle izpolnitev svojih pravičnih zahtev.

Stavka novomeških šivilj je najbrž tudi prva uspešna ženska stavka v Sloveniji. Zanj je značilnih več pomembnih prvin: bila je to prva stavka komaj prebujajočega se proletariata v Novem mestu, stavko je organizacijsko pripravil in vodil takratni okrožni komite KPJ Novo mesto, v stavki so sodelovale samo ženske, zaposlene kot industrijske šivilje, in stavka se je končala s popolnim uspehom stavkujočih.

Novo mesto je šelo takrat nekaj več kot 4000 prebivalcev. V proizvodni dejavnosti je bilo zaposlenih okoli 400 delavcev. Najbolj sta bili razviti trgovina in obrt, precej je bilo upravnih uslužbencev (Novo mesto je bilo upravno središče Dolenjske), precejšnjemu številu delavcev je dajala kruh železnica, industrija pa je z Medicovim in s Povhovim obratom za proizvodnjo perila delala začetne korake. Prvi industrijski delavci v Novem mestu so bile šivilje, ki so bile najprej zaposlene v obratu Povh Medic, pozneje, ko je leta 1930 Povh zgradil novo stavbo in se osamosvojil ter osnoval Tovarno perila Jožko Povh, pa v tem obratu in v obratu Medic.

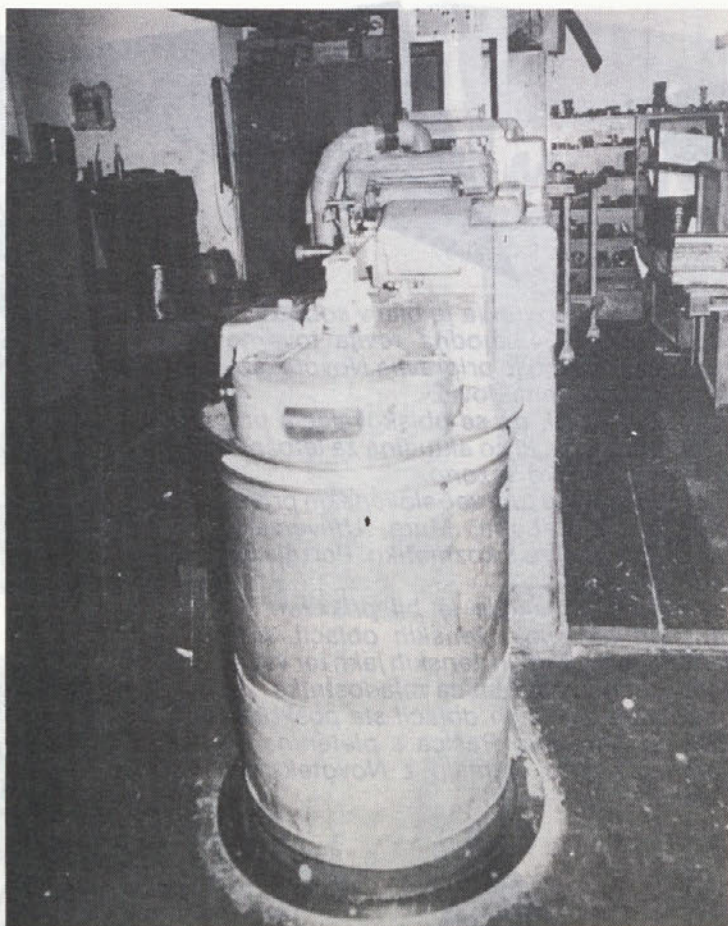
Iz redkih ohranjenih pisnih virov, iz časopisnih poročil ter iz pričevanj še živečih delavk lahko razberemo naslednje neposredne vzroke za stavko: v letu 1934 so se mezde neprestano zniževale, delavkam niso bile izplačevane nadure, niso imele pravice do plačanega dopusta, delodajalec jim je od mezde odtrgo-

val stroške za zamenjavo potrošnih delov na šivalnih strojih (gonilni jermen in igle) ter stroške za podmazanje in za popravila. Delavke so morale same skrbeti za čiščenje delovnih prostorov. Da bi si laže predstavljali delovne razmere takratnih dni, naj dodamo: o plačilu stroškov prevoza na delo in z dela, o plačani malici, o delovni obleki in zaščitnih sredstvih pri delu ni bilo takrat niti govora.

V Povhovem obratu je bilo zaposlenih 46 delavcev. V večini so to bile delavke, ki so prišle iz kmečkega okolja in prinesle s seboj mnoge oznake takratne zaostale miselnosti. Le počasi so se osveščale. Zaradi vztrajnega organiziranega delovanja okrožnega komiteja KP se je v tovarni izoblikovalo jedro, ki so ga sestavljale najbolj napredne delavke. Ob sporočilu, da bodo mezde ponovno znižane, je prekipelo in 20. septembra so delavke delodajalcu predložile listo svojih zahtev. Ko jih je zavrnil, je šivalnica, v kateri je delalo 26 šivilj, prenehala z delom. Štiri dni zatem je delodajalec zaradi vztrajanja delavk pri stavki, pristal na vse njihove zahteve in 25. septembra popoldne so se delavke vrnile na delo.

Stavka je imela velik odmev. Zamga organiziranih delavk je med ostalim delavstvom v Novem mestu pripomogla k hitrejšemu uveljavljanju takratnih sindikatov in močno povečala ugled ilegalne KP. Zanimivo je, da so bile v člau stavke in po njej simpatije vsega Novega mesta, ki je bilo takrat močno malomeščansko, na strani delavk.

Ob visokem jubileju stavke tekstilnih delavk, ki predstavlja enega pomembnih mejnikov organiziranega revolucionarnega boja delavcev na Dolenjskem, smo lahko ponosni na ta dogodek in na razvoj, ki ga je Novo mesto doseglo v petih desetletjih po tem dogodku. Naša čestitka naj velja še živečim tovarišicam, delavkam, ki so sodelovale v tej stavki, in delavcem in delavkam NOVOTEKSA in Tovarne perila LABOD, naslednikoma dejavnosti obrata, v katerem je bil izrečen odločni NE izkoriščanju pred 50 leti.



Konverter je prva faza v pripravi poliestrskega česanca. Na tem stroju se brezkončni poliestrski kabel razreže na določeno dolžino (75 mm ali 88 mm) in že deloma razvlakni. Dobimo trak poliestrskega česanca, se zloga v lonce.

Stanovanjska problematika v letu 1984

Skupna stanovanjska komisija na sedežu DO je na podlagi samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje sredstev skupne porabe za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev v DO Novoteks Novo mesto razdelila stanovanjska posojila in stanovanja po temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb, in sicer:

I. STANOVANJSKA POSOJILA

1. TOZD TKANINA

Tkanina je imela po planu predvidenih za stanovanjska posojila skupaj 4.726.500 din. Od tega 2.000.000 din iz tekočih prilivov od januarja do junija in 2.257.500 din iz vezave (10 mesecev, vezana avgusta 1983. leta, sproščena pa 16. 6. 1984). Na razpis, objavljen v februarju, se je prijavilo skupaj 28 prosilcev. Odobreno je bilo 23 prosilcem za novogradnjo in 1 prosilcu za rekonstrukcijo, 4 prosilcem pa zaradi neizpolnjevanja po-

gojev stanovanjsko posojilo ni bilo odobreno. Najvišji znesek posojila je bil 321.000 din.

2. TOZD KONFEKCIJA I NOVO MESTO

V Konfekciji I je bilo v planu za leto 1984 predvidenih 2.087.000 din. Od tega je bilo 1.300.000 din izločenih po zaključnem računu za leto 1983, iz vezanih sredstev pa sproščenih in sicer 787.500 din 16. 6. 1984. Na razpis se je prijavilo 15 prosilcev. Odobreno je bilo 10 prosilcem za novogradnjo in 1 prosilcu za rekonstrukcijo, 4 prosilci niso izpolnjevali pogojev po samoupravnem sporazumu. Najvišji znesek posojila je bil 238.000 din.

3. TOZD TRGOVINA

Trgovina je planirala skupaj 1.020.000 din za stanovanjska posojila. Na razpis se je prijavilo 8 prosilcev, od tega je bilo odobreno 5 prosilcem, in to 3 prosilcem za novogradnjo in 2 prosilcem za rekonstrukcijo, 3 prosilcem pa delavski svet tozda ni ugodil. Najvišji znesek posojila je bil 300.000 din.

4. DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

V delovni skupnosti skupnih služb je bilo v letu 1984 planiranih za stanovanjska posojila 2.255.508 din. Od tega je bilo 575.508 din izločenih po zaključnem računu in 1.680.000 din iz vezave, sproščenih 16. 6. 1984. Na razpis se je prijavilo skupaj 21 prosilcev, od tega je bilo 13 prosilcem odobreno za novogradnjo in 1 prosilci za rekonstrukcijo, 7 prosilcem stanovanjsko posojilo ni bilo odobreno. Najvišji znesek posojila je bil 244.000 din.

5. TOZD PREDILNICA METLIKA

V Predilnici Metlika so planirali 900.000 din za stanovanjska posojila. Na razpis se je prijavilo 10 prosilcev. Odobreno je bilo 4 prosilcem za novogradnjo in 3 prosilcem za rekonstrukcijo, 3 prosilcem pa stanovanjsko posojilo ni bilo odobreno.

6. TOZD KONFEKCIJA II VINICA

V Konfekciji II so planirali skupaj 2.050.000 din za stanovanjska posojila. Z vezavo teh sredstev so razdelili prosilcem 3.600.000 din. Na razpis se je prijavilo 17 prosilcev. Odobreno je bilo vsem 17 prosilcem, od tega 14 prosilcem za novogradnjo in 3 prosilcem za rekonstrukcijo.

II. STANOVANJA

1. TOZD TKANINA

V Tkanini so v letu 1983 kupili 3 dvosobna stanovanja v soseski Irča vas-Brod. Stanovanja so bila vseljiva v letošnjem letu, konec julija. Na razpis za pridobitev stanovanjske pravice, se je prijavilo skupaj 15 prosilcev.

2. TOZD KONFEKCIJA I NOVO MESTO

V Konfekciji I so v letu 1983 kupili 2 eno in polsobni stanovanji v soseski Irča vas Brod. Na razpis se je prijavilo 5 prosilcev. Za prosilko, ki je bila na prvem mestu, je delovna organizacija Labod, kjer je zaposlen zakonec, prispevala soudeležbo v obliki kredita, v znesku 50% od vrednosti stanovanja. Ta znesek pa je Konfekcija prispevala, prav tako v obliki kredita, tovarni zdravil Krka, kjer je zaposlen zakonec delavke iz Konfekcije. Tudi ta stanovanja so bila vseljiva konec julija.

3. DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Delovna skupnost skupnih služb je v letu 1983 kupila 1 dvosobno stanovanje v soseski Irča vas-Brod, vseljivo konec julija. Na razpis sta se prijavili 2 prosilci.

Delavski svet DSSS je v letošnjem letu sprejel sklep, da se delavki, ki je prosila za soudeležbo z DO Pionir Novo mesto, kjer je zaposlen zakonec, odobri sofinanciranje v obliki kredita 50% od vrednosti stanovanja.

Vsi krediti za skupno reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev se dajejo za dobo 5 let s 5% obrestno mero.

4. TOZD PREDILNICA METLIKA

V Predilnici Metlika so v letošnjem letu predvideli nakup dveh stanovanj, ki bosta vseljiva leta 1985.

Vsa stanovanja, ki jih temeljne organizacije kupujejo, se plačajo iz lastnih sredstev, to je takojšnje plačilo 20%, iz sredstev vzajemnosti v stanovanjskem gospodarstvu pri samoupravnih stanovanjski skupnosti in iz vezave pri Ljubljanski banki.

5. STANOVANJA IN STANOVANJSKA POSOJILA ZA DEFICITARNE

STROKOVNE KADRE

Tudi iz sredstev za deficitarne strokovne kadre smo v letu 1983 kupili eno dvosobno stanovanje in dve garsonjeri. Dvosobno stanovanje je bilo vseljivo konec julija. S sklepom delavskega sveta tozda Tkanina in na predlog kolegijskega poslovnega organa je skupna stanovanjska komisija na sedežu DO z razširjenima stanovanjskima komisijama dislociranih temeljnih organizacij v Metliki in Vinici sprejela sklep, da se to stanovanje dodeli zakoncu, zaposlenemu v tozdu Tkanina, oba kot vodje izmene.

Prav tako je skupna stanovanjska komisija na predlog kolegijskega poslovnega organa sprejela sklep, da se dvema prosilcem za novogradnjo iz skupnih služb dodeli kadrovska posojila, vsakemu po 300.000 din.

Obe garsonjeri bosta vseljivi do konca leta 1984. Razdelitev teh garsonjer se bo opravila pred dograditvijo.

6. SOLIDARNOSTNA STANOVANJA

Delavcem, mladim družinam, katerim je Novoteks podpisal poročstvo za dobo 5 let, je samoupravna stanovanjska skupnost (njen solidarnostni sklad) dodelila stanovanja. Po 5 letih smo bili

tem delavcem dolžni preskrbeti stanovanja. Ker do te realizacije ni prišlo, je samoupravna stanovanjska skupnost predala imetnike stanovanjske pravice na solidarnostnem stanovanju ter delovno organizacijo sodišču. Na skupščini Samoupravne stanovanjske skupnosti so letos sprejeli sklep, da se te mlade družine ponovno uvrsti na prednostno listo, če bodo izpolnjevali pogoj, da se uvrstijo v skupino družin z nizkimi osebnimi dohodki. Od 14 nerešenih mladih družin se je ponovno uvrstilo na prednostno listo 12 družin, za eno družino še ni določeno, eno družino pa bomo morali, ta je v tozdu Tkanina, skupaj z bolnišnico, kjer je zaposlen zakonec, tudi rešiti.

7. NAKUP STANOVANJ ZA LETO 1984/85

V letu 1984/85 načrtujemo glede na potrebe po novih stanovanjih naslednja stanovanja v soseski Irča vas Brod:

— TOZD TKANINA 1 dvosobno stanovanje

— TOZD KONFEKCIJA 1 2 eno in polsobni stanovanji ali 2 dvosobni stanovanji

— DSSS 1 dvosobno stanovanje

— ZA STROKOVNE KADRE 2 dvosobni stanovanji

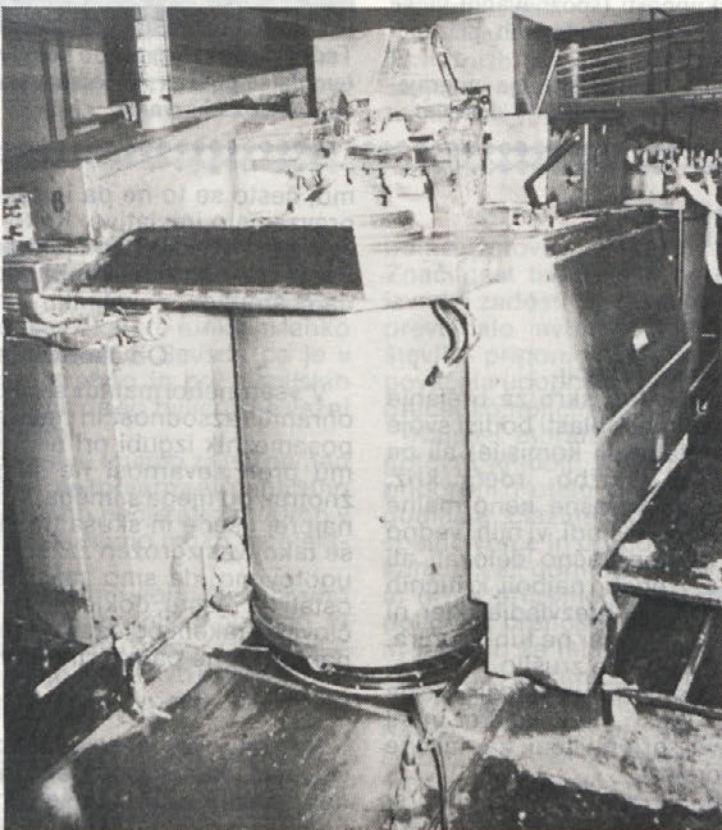
Stanovanja smo načrtovali več, vendar so nam jih odobrili samo 6. Vsa ta stanovanja bodo vseljiva nekje v drugi polovici leta 1986.

Naj na koncu poudarimo, da je obvezno namensko varčevanje za pridobitev stanovanjskega posojila ter stanovanjske pravice na družbenem stanovanju. Delavec sklne stanovanjsko pogodbo o dvoletnem namenskem varčevanju. Najmanjši mesečni polog je 1.000 din. Delavec, ki želi skleniti pogodbo o namenskem varčevanju za stanovanjsko izgradnjo, se mora oglasiti na Ljubljanski banki v Kandiji, na oddelku za stanovanjska posojila.

Prav tako mora delavec, ki pridobi stanovanjsko pravico na družbenem stanovanju, v delovni organizaciji ali pa pri solidarnostnem stanovanjskem skladu plačati lastno udeležbo, ki se izračuna od višine osebnega dohodka, družinskih članov ter od vrednosti dodeljenega stanovanja.

Družine z nizkimi osebnimi dohodki morajo prošnjo za stanovanje oddati tudi pri solidarnostnem stanovanjskem skladu.

DARJA NOVINEC



Prvo raztezanje po konvertiranju ima nalogo, da nadalje razvlakni sprijete snopice iz konverterja, vzporedi vlakna v traku in z večkratnim dvojenjem trakov (8 do 10-kratnim) iz konverterja dobimo bolj enakomeren trak.

Mlad delavec v boju za uveljavitev samoupravljanja in odgovornosti

Samoupravljanje z ustrezno odgovornostjo je temeljni vidik razvoja in napredka zveze socialistične mladine znotraj združenega dela. Je pa tudi pravica in dolžnost slehernega mladince, da te vidike spodbuja in izvršuje. Mladi se zavedamo, da združeno delo na sedanji stopnji razvoja ni dovršeno in ne zaprto. Imamo ga možnost dograjevati, s tem pa tudi socializem ni končna družba, ampak pot k družbi, v kateri ne bo razrednih razlik. Težimo k delavskemu upravljanju in s tem posredno tudi k odgovornosti.

V tem procesu se nahaja tudi mlad delavec, ki naj bi upravljal z vso produkcijo. Kdor pa upravlja s produkcijo, naj z vsemi subjektivnimi silami vlada tudi družbi. S tem vse ostale udeležence v združenem delu, ki žive od presežka dela, izenačuje s sabo.

Družba zahteva od združenega dela in vsakega udeleženca odgovornost in samoupravno uveljavljanje. Vendar malokdaj zasledimo v OO ZSM v tozidih, da bi se mlad delavec bolj zavedal da neodgovornost in nesamoupravno obnašanje v preteklosti in sedanjosti nosi za sabo posledice: nelikvidnost, zgrešene naložbe, prekoračitve v porabi, nesamoupravno vedenje v tozdu in OZD.

Govorimo in govorimo, nič pa ne storimo, da bi te negativne pojave, danes že posledice, skušali odstraniti. Mladi mislimo, da je skrajni čas, da najdemo idejno osnovo in moč, da iz teh težav izplavamo s konkretnimi in odločnimi dejanji.

Smatramo, da bo moral biti mlad delavec v združenem delu z drugimi subjektivnimi silami gonilna sila odgovornosti, dogovarjanja in krepitev vloge samoupravnih organov v tozdu. Biti bo moral boj za uveljavljanje naslednjih interesov mlade generacije:

- osmisleno vsebinsko delo OO ZSMS v tozdu, s poudarkom na ekonomskih in samoupravnih prizadevanjih,

- stabilizacijske usmeritve (racionalnejša proizvodnja, varčevanje z energijo, večji izkoristek delovnega časa, večja kvaliteta dela),

- delež v dejavnosti samoupravnih organov,

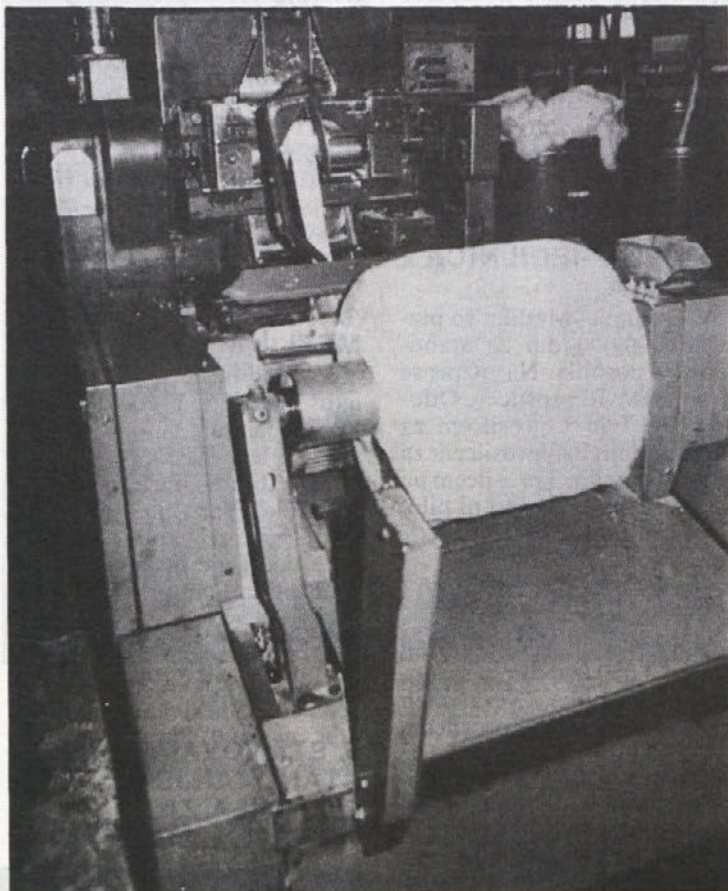
- razvoj inovacijskih prizadevanj, — delo na idejni in moralno politični izgradnji mladih, s posebnim poudarkom na objektivnem spoznavanju in razumevanju danosti ter na ukrepih družbene skupnosti (spoznavanju vloge in možnosti lastnih prizadevanj),

- razvoj sistema nagrajevanja po rezultatih dela;

S takim odnosom do uveljavljanja pravic in dolžnosti bo mlada generacija tlakovala

pot napredka in razvoja združenega dela družbe na temeljih samoupravljanja.

Mlad delavec se po delu in prioriteten nalogah ne sme razlikovati od starejšega delavca. Moral bi biti le bolj revolucionaren, kar pa v praksi vedno ni res. Mladi delavec ne



Tudi drugo raztezanje po konvertiranju ima isti namen kot prvo, s tem da se poliestrski česanec navije v bobino in je tako že lahko uporaben za barvanje.

ČLOVEK V SILI

(Nadaljevanje iz 8. številke)

Urejanje nenormalnih situacij

V modernih družbah ima poglavitno skrb za urejanje nenormalnih situacij država, ki za to pooblasti bodisi svoje organe (vojsko, policijo, razne štabe ali komisije) ali pa posebne organizacije (reševalno službo, rdeči križ, bolnice, gasilske čete). Če gre za splošne nenormalne situacije, je takih posebnih služb in ljudi v njih vedno premalo in nekaj časa traja, preden začno delovati ali pridejo od drugod. Pogosto je v prvih, najbolj kritičnih obdobjih nekakšna praznina ali celo brezvladje, kjer ni nobenega vodstva ali pa to sicer je, vendar ne funkcionira, obstoječe organizacijske strukture pa se zrušijo.

Lepo pravilo, da sme kapitan zadnji zapustiti ladjo, še na morju ne drži vedno, drugod pa toliko manj, kolikor manj so vodilni in odgovorni delavci pripravljeni za takšne primere in sposobni ohraniti vodstvo.

V takšnih primerih je nujno, da se začasno čimprej vzpostavi tudi ta funkcija. Če gre za nesrečo v gorah, prevzame vodstvo najbolj izkušen in sposoben planinec, ki opravlja svojo nalogo do prihoda reševalcev. Podobno mora biti tudi v dolini. Seveda bi bilo idealno, če bi poverili začasno vodstvo na demokratičen način najbolj sposobne-

mu, često se to ne da in takrat je prav, da sposobni sami prevzamejo iniciativo. Kako pomembno je to, nam kažejo primeri iz vojske. Tam je določeno, kdo prevzame vodstvo enote, če pade poveljnik kdo je na vrsti kot tretji ali četrti namestnik oz. poveljnik.

Obvladovanje samega sebe

V vseh nenormalnih situacijah velja pravilo, da je treba ohraniti razsodnost in reševati, kar se rešiti da. Tudi če se posameznik izgubi pri nabiranju gob ali zablodi na izletu, mu preti nevarnost ne samo od zunaj, temveč tudi od znotraj, od njega samega. V takšnem primeru je bolje, če se najprej usede in skuša trezno presoditi položaj, kot pa da se takoj ves zgrožen zažene v iskanje prave poti. Čim prej ugotovimo, da smo zašli, tem bolje bo, vendar moramo ostati na mestu, dokler si ne izdelamo načrta za vrnitev. Če človek v takem položaju izgubi razsodnost, bo rešitev stvar naključja, ne pa načrtnega ravnanja.

Vzpostavljanje funkcij

Naš odgovor na zunanji izziv bo pogosto skušal vzpostaviti tisto, kar je porušeno, in sicer bomo najprej skušali nadomestiti najvažnejše funkcije. Marsikdaj počnemo to tudi v vsakdanjem življenju. Če zmanjka električnega toka, bomo namesto klasičnega radijskega aprata prižgali takšnega na baterije (transistorski sprejemnik). Nekateri električni aparati so že tako izdelani, da jih je mogoče priključiti na električno omrežje ali pa na baterije. Če bi

uživa istih ugodnosti kot starejši delavec, čeprav izhajamo iz rezultatov dela in iz zakona o združenem delu. Mladi generaciji v tozdih ne bo podeljeno ali prizanešeno čisto nič, če si ne bo sama izborila svojega mesta znotraj združenega dela.

Mladi se moramo v tozdih povezovati v OO ZSMS in z enotnim nastopom mobilizirati in motivirati za doseganje praktičnih učinkov uveljavljanja in razvoja samoupravnih odnosov znotraj tozda in to z dogovarjanjem z vsemi subjektivnimi silami v tozdu.

Mladi moramo s svojim znanjem in delom v združe-

nem delu na vseh ravneh izraževati odgovornost, ker s tem dvigamo ugled ZSM in OO ZSMS v tozdu.

Odgovornost ima v različnih strukturah družbe različne meje, kar je odvisno od družbenopolitične in človeške zavesti. Mlad delavec mora biti v OO ZSMS odgovoren in dosleden. V današnjem času je situacija v združenem delu taka, da se delavec bojuje z različnimi objektivnimi in subjektivnimi težavami (ni materiala, visoke cene, uvoz materiala) in nujno je, da so vsi mladi v tozdih čimbolj dosledni.

ŽELJKO MITRIČ

IZ ZELENEGA BILTENA:

IZGRADNJA DRUŽBENEGA SISTEMA INFORMIRANJA IN URESNIČEVANJE ZAKONA O DSI V OZDIH

Izgradnja družbenega sistema informiranja in njegova povezanost s sistemom javnega obveščanja sta bila v stališčih omenjena samo mimogrede. Po sprejemu stališč so se v Sloveniji pospešeno pričele priprave za sprejem zakona o DSI, v katere se je vključil tudi sindikat, bolj z aktivnostjo v republiških organih kot pa v osnovnih in občinskih organizacijah. Po sprejemu zakona vsebinskemu uresničevanju smotrov zakona po razpoložljivih podatkih v ozdih in sindikalnih organizacijah ni

bila namenjena večja pozornost. Seveda usklajevanje samoupravnih aktov z zakonom ni bila najpomembnejša aktivnost - nasprotno, z republiškim komitejem za informiranje smo se dogovorili, da po sprejemu zakona o javnem obveščanju pripravimo opomnik za celovito normativno ureditev sistema informiranja v ozdih. Toda tudi drugim, še pomembnejšim nalogam iz „Programa aktivnosti za izvajanje zakona o družbenem sistemu informiranja“, ki ga je sprejela slovenska skupščina,

v organizacijah ZSS ni bila namenjena ustrežna pozornost, deloma najbrž zaradi zapletenosti oziroma manjšega strokovnega poznavanja problematike in deloma zaradi premajhne vednosti o pomembnosti tega področja za celotno poslovanje in samoupravljanje v ozdih.

Seveda pa proučevanje in razpravljanje o organiziranosti in delu informacijskih služb v ozdih (izraz, ki ga je uvedel zakon o DSI, in se nanaša na službe, ki zbirajo, obdelujejo, dokumentirajo in pripravljajo podatke ter informacije za odločanje) in modernizaciji njihovega poslovanja niso stvari, pri katerih ne bi prihajalo do odporov in zavlačevanja pa tudi do proglašanja tega za izključno strokovni problem.

Eden od večjih problemov na tem področju je, da so v ozdih dolga leta poslovne informacijske sisteme, vse službe, ki zbirajo, hranijo in obdelujejo podatke v teh sistemih, vključujoč tudi službe za avtomatsko obdelavo podatkov (računalniški centri), organizirali in razvijali posebej, vse službe za samoupravljanje in informiranje pa posebej, brez vsebinskih in organizacijskih povezav. To je hkrati tudi vzrok pa tudi posledica pojmovanj in ločevanj med „poslovnimi“ in „samoupravnimi“ informacijami.

Posebej v zadnjem letu dni je v družbi zelo prisotno pisanje in razpravljanje o računalništvu in informatiki ter v

okviru tega tudi — posebej v ozdih — o računalniško podprtih informacijskih sistemih. Vse te okoliščine objektivno spodbujajo tudi bolj poglobljeno razpravo v sindikatu o tako zastavljenih, računalniško podprtih informacijskih sistemih, ki bodo v funkciji celovitega in učinkovitega sistema informiranja in odločanja v ozdih.

Nekateri podatki namreč kažejo, da se ponekod v ozdih v okviru takih razprav (ki še vedno preveč ostajajo v ožjih strokovnih krogih) preveč pogovarjajo samo o nakupu računalniške opreme, misleč, da bodo samo s tem rešili vse probleme pri organizaciji informacijskih služb in sistemov — kar je seveda velika zmeta. Prav gotovo je v vsakem ozdu najprej treba analizirati vse informacijske poti in določiti potrebe vseh potencialnih uporabnikov, šele potem pa odločiti o nakupu najustreznejše informacijske tehnologije.

Oblikovanje računalniško podprtih informacijskih sistemov v ozdih sloni na zajemanju podatkov o poslovnih in drugih dogodkih ter realiziranih vrednostih in na primerjavi teh podatkov z načrtovanimi količinami in vrednostmi, na ta način lahko dokaj ažurno odkrivamo odstopanja od načrtovanih ciljev. Za sindikat je gotovo pomembno to, da računalniško podprti informacijski sistemi v načelu omogočajo hitreje in bolj

(Nadaljevanje na 14. strani)

hoteli, da bi vse naprave v sodobnem gospodinjstvu vedno delovale, bi morali glavne funkcije podvojiti, zraven pa še razpolagati z lastnimi viri energije. To pa v vsakdnjem življenju ni nujno potrebno, ker se nekatere funkcije lahko nadomeste ali pa nekaj časa potrpiamo. Seveda pa je v določenih situacijah to nujno potrebno in pri vesoljskih poletih je zazdal edina rešitev v tem, da so življenjsko važni sistemi podvojeni ali celo potrojeni.

Tudi v marsikaterem gospodinjstvu imamo za isti namen več priprav. Dokler ne dovaja toplote toplotna ali centralno ogrevanje, si pomagamo z električno pečjo ali zakurimo v štedilniku ali v odprtem kaminu. Kuhamo lahko na elektriko, na plin ali pa na klasičen način.

Hitremu razvoju šotorjenja po zadnji vojni se moramo zahvaliti, da imajo številne družine taborniško opremo, ki nam pride prav takrat, ko smo v zagati. Če mora kdo prespati, pa nima postelje, si pomagamo z zložljivo posteljo ali z gumasto blazino, na svetlo lahko privlečemo spalne vreče, svetilke in gorilnike.

Dandanes ima že veliko ljudi nekaj znanja o rabi teh pripomočkov in njim bivanje v naravi ni več španska vas. Prav zato se bomo ob obstoječih izkušnjah in opremi lažje vživeli v organiziranje življenja v nenormalnih situacijah, čeprav je velika razlika med dopustom in prisiljenim bivanjem v naravi.

Spomnimo se, kaj vse je treba napraviti, če se odpravimo s šotorom na počitnice. Ko določimo, kam bomo šli in kako

bomo potovali, začnemo pripravljati potrebno opremo. Značilnost taborniške opreme je, da v preprosti in lahki izvedbi zadosti našim osnovnim potrebam. Ker je sčasoma prevladalo avtomobilsko šotorjenje (avtocamping), je število pripomočkov močno naraslo, hkrati pa se je povečala udobnost, vendar je oprema postala težka in tudi precej komplicirana.

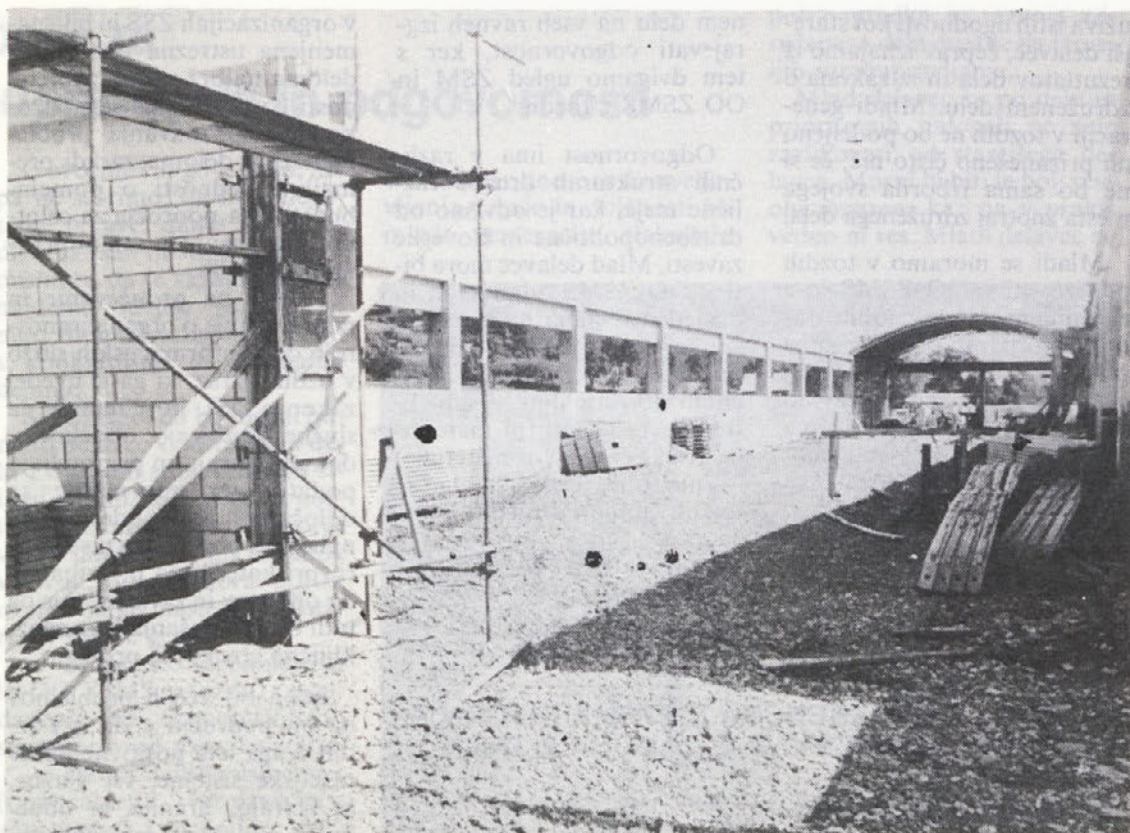
Najprej moramo misliti na streho nad glavo, zato je gotovo najbolj važen kos opreme šotor s potrebnim priborom. Potem moramo računati na spanje, zato rabimo gumaste blazine ali zložljive postelje, prevleke, rjuhe, spalne vreče in drugo. Za kuhanje uporabljamo večinoma kuhaličnik ali gorilnik na plin, v rabi pa so tudi posode, pribor in drugi pripomočki. Morda bomo vzeli s seboj zložljive police ali prenosni hladilnik, najbrže pa tudi zložljive stole in mizo in še mnogo drobnih stvari. Čim večjo udobnost želimo na počitnicah, tem večji bo kup opreme.

Šotorjenje je dandanes le še redko preprosto bivanje v naravi, postalo je množično letovanje na urejenih šotoriščih, kjer srečamo tudi izreden komfort. Z raznimi sredstvi je mogoče nadomestiti skoraj vse tisto udobje, ki smo ga vajeni v modernem stanovanju.

Ker je vsa ta oprema precej razširjena, jo bomo morda uporabili tudi v nenormalnih situacijah, seveda pa se na to ne smemo preveč zanašati. Bolje je, da se najprej vživimo v takšen položaj, v katerem ne bomo imeli skoraj ničesar, pa bo vendar treba živeti.

sistematično zagotavljanje potrebnih podatkov in informacij za poslovne oziroma samoupravne odločitve. Predvsem pa omogočajo tudi kontrolne in opozorilne informacije, kar se v načelu ujema s sindikalnimi prizadevanji za uveljavitev temeljnih informacij.

Razlogov, da v praksi zelo pogosto ni tako, pa je več. Najprej gre za to, da je obstoječa računalniško-informacijska tehnologije slabo izkoriščena (kar pa na drugi strani daje možnost manjšim organizacijam, ki same ne morejo nakupiti relativno drage opreme). Kar zadeva vsebino, računalnike uporabljajo pretežno za posodobitev knjigovodstva, računovodstva in evidenc, manj ali skoraj nič pa za programirano odločanje in dolgoročno planiranje. Vzrokov za to je več: od pomanjkanja strokovno usposobljenih kadrov do tega, da vsi potencialni uporabniki računalniških storitev (tudi zaradi slabe organizacije poslovanja) niso opredelili svojih potreb in želja. Tako v ozdih včasih celo zelo natančno spremljajo proces proizvodnje podatki in informacije o tem pa z zamudo prihajajo do delavcev ali delegatov v delavskih svetih, včasih pa tudi ne. To pa zato, ker zbrane podatke in informacije dobivajo od ustreznih služb predvsem poslovodni organi in delavci s posebnimi pooblastili, ki opravljajo selekcijo.



Gradbena dela v Vinici že potekajo — Projekt VINICA II — gradnja proizvodne hale, s katero bomo pridobili nove proizvodne prostore

Službe in sektorji, ki se v ozdih ukvarjajo z avtomatsko obdelavo podatkov, so izključno vezani na poslovodne organe in so v glavnem popolnoma nepovezani s službami za samoupravljanje in informiranje, niti niso pod kontrolo samoupravnih organov — delavskih svetov in odborov za informiranje.

Pogled v knjižnico

Zaradi večletnega slabega obiska v naši knjižnici, kar je posledica slabo razvite bralne kulture in nezanimanja za literaturo, tako za strokovno, kot tudi za ostalo, smo se odločili bralcem posredovati osnovne informacije o tem, kaj knjižnica nudi.

Na prvem mestu bi omenili strokovno literaturo, ki se je kljub kar dobri založenosti naši strokovni kadri malo ali nič ne poslužujejo. Na tem področju knjižnica nudi literaturo iz ekonomije, tekstilne tehnologije, tekstilno-kemijske tehnologije, strojništva, prava itd. Poleg tega imajo bralci na voljo tudi strokovne revije iz različnih področij.

Knjižnica je dobro založena z literaturo, ki jo lahko uporabljajo družbenopolitične organizacije pri svojem družbenopolitičnem delu. Isto velja tudi za področje samoupravljanja.

Bralci imajo tudi možnost izposojanja leposlovnih del, ki zajemajo romane z različno tematiko iz domače in svetovne literature. Na voljo so tudi razni slovarji, leksikoni, enciklopedije, statistični bilteni, uradni listi in drugo. S kratkim pregledom, ki smo ga podali v tem sestavku, želimo bralce opozoriti na to, da se ob svojem delu in v prostem času lahko izobražujejo

JANEZ POVŠE

Tov. Marčič med upokoјenci

Vlado Marčič se je rodil 11. julija leta 1926 v vasi Preša pri Ptuj. Osnovno šolo je obiskoval v Majšperku pri Ptuj. Po osnovni šoli je končal nižjo gimnazijo v Mariboru. Med drugo svetovno vojno je v letu 1944 aktivno sodeloval v NOB, po vojni pa se je zaposlil v Tekstilni tovarni Majšperk kot vodja statistike v planski službi vse do leta 1948, ko se je vpisal v Tekstilno srednjo šolo v Kranju.

Šolanje je končal z odličnim uspehom ter bil vsa leta šolanja najboljši dijak na šoli. Kot izredno talentiran mlad tehnik, se je leta 1951 zopet zaposlil v Majšperku kot tehnični vodja v predilnici, kjer je ostal vse do leta 1959, ko se je preselil v Novo mesto ter se zaposlil v tekstilni tovarni Novoteks, kjer je ostal do upokoјitve.

V Novoteksu je po enem letu dela kot manipulant surovin prevzel vodenje predilnice in barvarne, od leta 1967 pa je bil vodja nabave ter se ob delu vpisal na izredni študij Visoke ekonomske in komercialne šole v Mariboru, smer zunanja trgovina. Zaradi izredne prizadevnosti in nadarjenosti je kljub obilnemu delu končal študij v rekordnem času, nekaj več kot

dve leti, ter tako prehitel celotne študente na šoli. Po tem obdobju je do upokoјitve opravljal dela in naloge direktorja nabavnega sektorja.

Vsa leta svojega uspešnega strokovnega dela je bil aktiven družbenopolitični delavec. Bil je tajnik športnega društva Partizan in Sindikalne podružnice, bil iniciator in predsednik pripravljalnega odbora blagajne vzajemne pomoči, dva mandata obdobja predsednik gasilskega društva v Novoteksu, dolgoletni tajnik AMD, kjer je sodeloval tudi kot instruktor in predavatelj, bil je član delegacij krajevne skupnosti, član Zveze združenj borcev ter član raznih drugih društev in organizacij.

Vsako funkcijo je prevzel zvesto ter odgovorno, kar je potrdil tudi s svojim vestnim in uspešnim delom, kljub temu, da za to ni prejel nikakršnih priznanj ali plačila.

Življenjska pot tov. Marčiča ter njegovo nesebično delo in prizadevnost so delovni organizaciji v ponos in zgled mlajšim generacijam, saj je v svojem delovnem in prostem času prispeval velik delež za razvoj in napredek širše družbene skupnosti.

SODELAVCI

MODA DANAŠNJEGA DNE

Kadar govorimo o modi, takoj pomislimo na način oblačenja, o barvah, krojih, modnih dodatkih. Vse skupaj označuje trend mode, ki pa se, kot vemo, spreminja zadnje čase iz leta v leto. Vsako sezono doživljamo v svetu mode razne spremembe tako v materialih, načinu izdelave, barvah, načinu oblačenja in človek kar težko sledi modi, modnim muham. In če hočemo biti oblačeni, kakor zahteva trenutna moda, moramo seveda vedeti, kaj in kako obleči in nazadnje oblačila poiskati v naših trgovinah.

Moramo pa poudariti, da pri nas ne moremo tako hitro slediti spremembam, kakor na primer v vodilnih državah mode, kot so Francija, Nemčija, Italija, v zadnjem času tudi že Amerika in Japonska. Vendar vsak lahko tudi pri nas najde kaj zase, da je lepo oblečen tudi po zadnji modi.

Vsako obdobje ima svoje značilnosti, tako se danes moda obrača že po obstoječih normah. Spet se poja-

vljajo pri moških in ženskah trendi, ki so bili značilni za petdeseta leta v stilu oblačenja. Kaj to pomeni.

Če govorimo o moški modi, moramo poudariti nekaj bistvenih značilnosti. Človek najprej opazi tako imenovano V linijo. Široka ramena, ki so podložena in se proti spodnjemu delu vse ožja. Vsa oblačila delujejo nekako preveliko. Spet se oblačimo tako, da imamo srajco, pa bluzon ali skunjič, zgoraj pa še plašč. Hlače so moderne zelo široke, zgoraj z močno izraženimi gubami, spodaj ozke in z zavihkom 2,5 cm. Aktualni so pasovi raznih oblik. Pomembni so tudi bluzoni, ki segajo do pasu, z velikimi žepi in veliko zapenjanja z ježki.

Materiali so predvsem pralno platno, volna, zmehčkanine ter lanene tkanine. Moške krvate so ozke, z več barvami, črtaste in karo. Zraven sodijo desinare srajce pa balonski plašči.

Zelo veliko se pojavlja ribja kost kot eden izmed kla-

sičnih dessinov. Vsi materiali so mehki in topli, seveda za jesen in zimo. Barve so skladne, tako imenovane ton in ton barve. Če imamo svetlo moder plašč, pristaja zraven kravata z odtenkom modre barve, srajca spet v drugem odtenku, ravno tako tudi hlače. Nastopajo barvno črtasti materiali in karo oblike.

Vse to se pojavlja tudi v ženski modi. Tu je način oblačenja podoben, če ne skoraj enak kakor pri moških. Tudi tu velja V linija, nagubana dolga krila s polno žepov raznih oblik in zapenjanj. Materiali so enaki kot pri moški modi, le barve so nekoliko različne. Poletne barve so krem, svetlo modra, za poletje 1985/86 predvsem pastelne, za jesen zimo 1984/85 pa temnejši ton in veliko razne sive barve.

Kadar govorimo o trendu, ne moremo mimo mode mladih. Pri njih je aktualen punk stil v materialih mešanice usnje — blago, naravne živalske kože, pa veliko čipk, katere se pojavljajo prav povsod. Barvna kombinacija je predvsem belo-črna.

Seveda je to le nekaj glavnih značilnosti trenutne mode, vam pa prepuščamo izbiro.



Priprave na smučanje

Smučarska sezona traja v naših krajih navadno od sredine decembra do marca. Na terenih z nadmorsko višino 800 m in več je možno smučati dobre tri mesece, kar je dejansko samo četrto leta. Tako so tisti, ki jim je smučanje edina aktivnost, skoraj tri četrtine leta brez treninga.

Ker je smučanje tehnično in fiziološko izredno zahteven šport, je razumljivo, da se je treba zanj načrtno pripravljati. Zahteva velja za privrženca rekreacije na smučeh, posebej še za starejše, šibke smučarje in začetnike. Treba si je okrepiti mišice in utrditi sklepe, kajti krmarjenje po strmini, ko je smučar dodatno obremenjen s težkimi čevlji in smučmi, terja krepke noge. Kdor nima potrebne kondicije, bo krmaril neobvladano ter tako ogrožal sebe in druge.

Zdravniki na nezgodnih postajah ugotavljajo leto za letom, da bi bilo pri smučanju

neprimerno manj poškodb, če bi v večji meri skrbeli za splošno telesno pripravljenost v mesecih pred zimo.

Poletni program treninga oziroma treniranja je mnogostranski. Skoraj vsaka športna panoga pride prav: atletika, igre z žogo, čolnarjenje, plavanje, kolesarjenje, izleti v gore in podobno. Prav pride tudi vsakršno fizično delo, posebno na planem, na polju in v gozdu.

V septembru in oktobru se pripravljamo predvsem v gozdu — tek med drevesi (navkreber, navzdol), preskakanje nizkih ovir, razgibalne vaje itd. V mesecu novembru in decembru pa se pripravljamo v telovadnicah — preskoki preko klopi, igre z žogo.

Vsem, ki boste odšli na smučanje, priporočam enkrat tedensko uro in pol priprav na smučanje.

MIHA LEGAN

Taborjenje na Valeti

Moja mama dela v Novoteksu. Domov je prišla z vprašanjem, če hočem iti na taborjenje na Valetu. Jaz sem veselo prikimala. Potem me je prijavila. Mami mi je pripravila vse potrebne stvari. Ko je vse pripravila, je vse stvari zložila v potovalko.

Prišel je dan odhoda in ata me je odpeljal na avtobusno postajo. Prišel je avtobus in vstopili smo. Odpeljali smo se. Dolgo smo se vozili. Po dolgi vožnji nas je pot pripeljala v Portorož na Valetu. Vzeli smo vsak svojo prtljago in odšli po strmi poti nekaj metrov do tabora. Prvi dan je bil naporen. Izbrali smo šotore, v katerih smo prebivali deset dni.

Spoznala sem veliko prijateljic in prijateljev. Potem smo si uredili, kje bomo imeli v šotoru prtljago. Tovariš Miha Legan je zapiskal in imeli smo zbor. Ko se je zbor končal, je Miha prebral

dnevni red, po katerem smo se ravnali.

Hrane je bilo dovolj. V kuhinji so pomagale in nas pazile tri prijazne tovarišice: Dana Hrastar, Darja Zupančič in Vanda Erpe. Dnevi so hitro minevali. Med tem je tudi deževalo in morali smo ostati v šotorih, kjer smo se igrali. Nekateri pa so odšli v jedilnico, kjer so risali. Kadar je bil dan topel in sončen smo odšli na plažo v Strunjan ali v Portorož. Prijateljstva, veselja in iger ni manjkalo.

Prišel je zadnji dan. Vse svoje stvari smo morali stlačiti v potovalke in odnesli smo jih na dvorišče. Šotore smo podrli. Bližal se je čas, ko smo morali na postajo, kjer smo čakali avtobus.

Malo čez dvanajsto uro smo se odpeljali proti domu.

**BETKA TURK, Ratež
OŠ Vinka Padersišča,
Brunske
5. razred**

Kadrovske novice

V času od 1. do 31. avgusta 1984 so se v naši delovni organizaciji zaposlili naslednji delavci:

v tozdu TKANINA, DE PREDILNICA: Tana Zupančič
DE BARVARNA: Drago Hočevar, Robert Rukše
DE PRIPRAVA: Marjana Željko, Mojca Franko, Ljubica Perić, Silvester Bojanc

DE TKALNICA: Vesna Smrke
DE OPLEMENITILNICA: Stanko Čanželj, Peter Glica, Alojz Udovič, Štefan Hrovatič, Edvard Brajdič, Robert Rolih, Božo Arabadžija

IVS: Milan Bevec
v tozdu KONFEKCIJA: Gabrijela Kos, Zvonka Mohar, Terezija Drab, Mojca Kočjaž, Mihaela Novak, Tatjana Klobčar, Jožica Rozenberger, Andreja Šenica, Sonja Rupar, Silva Čučnik, Marinka Pelc

DSSS — razvoj izdelkov: Marjan Podlogar
V istem času so našo delovno organizacijo zapustili naslednji delavci:

tozdu TKANINA, DE PREDILNICA: Rade Rajak
DE PRIPRAVA: Stanka Klobučar, Gabrijela Krivic
DE TKALNICA: Boris Radovan, Franc Božić, Gorica Peterlin, Stane Višček, Frnac Ude
DE OPLEMENITILNICA: Marjan Bukovec

3. KOLONIJA OTROK DELAVCEV NOVOTEKSA

9. avgusta 1984 ob 7.00 uri je avtobus odpeljal 55 otrok na vsakoletno kolonijo v Portorož. Po daljši vožnji so prispeli na taborni prostor Valeta, ki leži nad Portorožem. Razmestili so se po šotorih in pričelo se je 10-dnevno bivanje na Valeti. Kakor vsako leto nam je tudi sedaj bivanje zagrenilo štiridnevno deževje. Postajali smo nestrpni in že smo mislili, da bo treba kolonijo predčasno zaključiti. Končno je v nedeljo le posijalo tako težko pričakovano sonce. Življenje v taboru se je normaliziralo. V dopoldanskem času do 11. ure so se odvijale razne aktivnosti. Po kosilu pa so otroci odšli na kopanje v Strunjan ali Portorož.

Po večernem zboru je imela starejša skupina prost izhod v Portorož, ostali pa so gledali televizijo ali se igrali razne družabne igre. V lepem vremenu se je bivanje počasi bližalo dnevu, ko je bilo treba oditi nazaj v Novo mesto. Po zadnjem zboru in skupinskem slikanju je v soboto ob 12. uri odpeljal avtobus v Novo mesto.

Za vodstvo tabora je bilo delo končano. Zaradi slabega vremena smo imeli v začetku bivanja na Valeti veliko dela in neprespanih noči. Sicer pa je za vse, ki vodijo tabor, delo odgovorno in naporno.

MIHA LEGAN

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje za darovano cvetje in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

NADA MIŠJAK

ZAHVALA

Ob smrti mojega brata se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Trgovina in ostalim članom DO Novoteks za izrečeno sožalje, pomoč ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

MARIJA NOVAK

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljski svet: Hinko Šintler (predsednik), Brane Frankovič (glavni in odgovorni urednik), Jana Jovič, Mojca Peroci, Katica Zuanovič, Brane Drganc, Alojz Štrbenc, Bojan Luzar, Jože Starešinič in Rudi Vlašič. Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10 — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD GRAFIKA; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.